

Kurzusleírás (tematika)

Kurszus neve: A design és a művészet kulturális antropológiai vonatkozásai				
A kurszus oktatója/i, elérhetősége(i) Kapitány Gábor, a.g.kapitany@gmail.com , 06-20-414-8386				
Kód: B-DK-206	Tantervi hely: DKBA	Javasolt félév: 2	Kredit: 5	Tanóraszám: 4 Egyéni hallgatói munkaóra: 102
Kapcsolt kódok: -	Típus: szeminárium/előadás (vegyes)	Szab.vál-ként felvehető-e? Nem.	Szab.vál. esetén sajátos előfeltételek:	
A kurszus kapcsolatai (előfeltételek, párhuzamosságok):				
A kurszus célja és alapelvei: A tantárgy célja bevezetés a saját társadalom (s különös tekintettel a tudatformák) elemzésébe, annak szimbólumain, szimbolikus jelenségein keresztül. Annak érzékeltetése, hogy a társadalom minden állapota és minden egyes jelenség több síkon értelmezhető, több okra vezethető vissza, több igazság egyidejűségét feltételezi. Annak tudatosítása, hogy a művészeti (design) jelenségek mögött éppúgy társadalmi folyamatok húzódnak meg, mint ahogy elemezhetők a mögöttes meghatározói a művészetek fogyasztásának vagy terjesztésének is. Alapvető cél a művészet, a design beágyazása a mindennapi élet rendszerébe. E tárgy elsajátítása megalapozza a művészeti alkotások (az alkotás és a befogadás) antropológiai szemléletét; azt, hogy a művészet és a design elméleti kérdéseivel foglalkozók saját esztétikai credójuk mellett képesek legyenek a társadalomban ható különböző művészetfelfogások és –használatok belülről való megértésére; a művészeti és design termékek elhelyezésére társadalmi összefüggéseik rendszerében.				
Tanulási eredmények (fejlesztendő szakmai és általános kompetenciák): Tudás: Alapismeretek a kulturális antropológia sajátos módszereiről. A társadalom szimbolikus jelenségeinek elemzése. A szimbólum-elemzés révén egy olyan eszköz használatának gyakorlása, amely mind a mindennapi élet, mind a művészetek alapvető építőköve. Képesség: Társadalmi jelenségek megfigyelési képességének gyakorlása. A tudomány eszközeit használó elemzési készségek kifejlesztése, az egyszerre kívülről és belülről látás (az "étikus" és "émikus" megközelítés) képességének gyakorlása. Attitűd: E tárgy elsajátítása megalapozza a művészeti és design alkotások (az alkotás és a befogadás) antropológiai szemléletét; azt, hogy a művészet és a design elméleti kérdéseivel foglalkozók saját esztétikai credójuk mellett képesek legyenek a társadalomban ható különböző művészetfelfogások és –használatok belülről való megértésére; a művészeti és design termékek elhelyezésére társadalmi összefüggéseik rendszerében. A "másság" elfogadó megértésének képessége				
A kurszus keretében feldolgozandó témakörök, témák: 1. A saját kultúra összetevői, a saját kultúra, mint rendszer, résztvevő megfigyelés a saját társadalomban 2. A terepmunkáról (meghívott előadók) 3. Hierarchiajelek I.: vizuális státuszkifejezés 4. Hierarchiajelek II.: státusz- és presztízsjelek a beszédben és a gesztusnyelvben 5. Értékrendszerek eltérései, értékrendszerek keveredése, értékrendszerek és szocializációs stratégiák, értékrendszerek és lakások 6. A lakások és az interperszonális viszonyok; a lakások szimbolikus jelei: a tárgyak szimbolikája 7. Kulturális blokkok, izléstípusok a társadalomban 8. Falu és város kulturális különbségei 9. Kultúraváltás, kultúrák találkozása 10. A manipuláció 11. Archaikus tudatformák továbbélése a mai társadalomban 12. Terepmunka-jellegű gyakorlatok beszámolóí.				
Tanulásszervezés/folyamatszervezés sajátosságai: A kurszus alapvetően előadás jellegű, néhány téma esetében (hierarchiajelek, kulturális blokkok, archaikus tudatformák, terepmunka-szemponatok) szeminárium-jellegű feldolgozással.				

Félévközi otthoni feladatok:

1. szakirodalom feldolgozás. A feladat kiadása: 1. óra, a szakirodalom-feldolgozás beszámolója a 3. órától folyamatosan
2. Csoportos terepmunka. A feladat kiadása: 1. óra. A csoportok megszervezésének határideje: 2. óra. A terepmunka-feladatok részletes ismertetése: 3. óra. A terepmunka megszervezésének határideje: 4. óra. A terepmunka az 5. órától a 10. óráig tart. Terepmunka beszámoló: 11-12. óra.

A kurzus a Stefan Lengyel Kiválósági Ösztöndíjhoz rendelt. A kutatási tervet kötelező jelleggel a SLKŐ első fordulóján prezentáció formájában kell bemutatni.

Értékelés:

Teljesítendő követelmények.

1. Egy szakirodalmi anyag referálása (az első órán történő megbeszélés szerint)
2. Terepmunka jellegű megfigyelési feladat (az írásban megadott szempontok szerint) és erről való órai beszámoló (prezentáció)
3. Félévi dolgozat megírása és annak szóbeli megvédése a kollokviumon

A félév végi aláírás feltétele a SLKŐ első fordulóján való megjelenés és prezentálás.

Az érdemjegy kiszámítása

Az érdemjegy kiszámítása: Órai aktivitás: 10 %, Szakirodalom-ismertetés: 20%, Terepmunka prezentáció 20%, Terepmunka-dolgozat: 50%.

Kötelező irodalom: Mindenkinek 1 kötelezően választandó szakirodalom ismertetése az alábbiak közül:

A terepmunka és értelmezései (pp. 40-58)

1. Benedict, R.: 2006. Krizantém és kard.
Egy tízezred visszafizetése (pp 99-112) és: Az erény dilemmája (pp 153-174)
2. Bíró A. Z.–Bodó J.: Szimbolikus térhasználat Replika 2017/5 (pp 147-161)
http://real.mtak.hu/91210/1/replika_105-09_bodo_-_biro_a.pdf
3. Bourdieu, P.: 1978. A társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődése, Budapest, Gondolat
Egyszerű újratermelés és ciklikus idő (pp 311-335)
4. Bourdieu, P. 1978.
A gazdasági beállítottságok átalakulásának gazdasági feltételei (pp. 336-349)
5. Douglas, M. 2003. Rejtett jelentések, Budapest, Osiris
Szennyeződés (pp. 69-82)

(Hozzáolvasható: Egy étkezés megfejtése (pp.289—316)

6. Douglas, M. 2003. Rejtett jelentések, Budapest, Osiris
Egy étkezés megfejtése (pp. 289-316)
(Hozzáolvasható: Szennyeződés (pp. 69-82)
7. Geertz, C.: 1994. Az értelmezés hatalma. Budapest, Osiris
Mély játék. Jegyzetek a Bali kakasviadalról. (pp. 126-169)
8. Lévi-Strauss, C.: 2001. Strukturális antropológia I. Budapest, Osiris
A varázsló és mágiája (pp. 135-146)
9. Malinowski, B. 1972. Baloma. Budapest: Gondolat.
A kula lényege (pp. 49-67).
10. Mauss, M.: 2000. Szociológia és antropológia, Budapest, Osiris
A mágia összetevői. I. A varázsló; 2. Cselekvések (pp. 65-100)
(Hozzáolvasható: III. A képzetek IV. Általános megjegyzések (pp. 101-132)
11. Ortner, S. B.: Nő és férfi, avagy természet és kultúra? (In: Biczó Gábor /szerk./:

- Antropológiai irányzatok a második világháború után, Debrecen, Csokonai (pp.195-210)
12. Slocum, S.: A gyűjtőgető asszony: férfi egyoldalúság az antropológiában (In: Biczó Gábor /szerk./: Antropológiai irányzatok a második világháború után, Debrecen, Csokonai (pp.182-194)
  13. Stewart, J.: 1994. Daltestvérek, Budapest, T-Twins—MTA Szociológiai Intézete
A jó élet képei (pp 103-121 és pp 127-137)
  14. Stewart J.: 1994. Daltestvérek. Budapest, T-Twins—MTA Szociológiai Intézete
A romnyiban lakozó gázsi (pp 207-239)
  15. Turner, V. Átmenetek, határok és szegénység: a communitas vallási szimbólumai (In: Bohannan-Glazer pp. 673-712)
(Hozzáolvasható: Liminalitás és communitas (In: Turner, Victor: A rituális folyamat, Budapest, Osiris, (pp.107-144)
  16. Babbie, E. 2003. A társadalomtudományi kutatás gyakorlata, Budapest, Balassi
Kvalitatív terepkutatások (pp. 315-324, és: A kvalitatív terepkutatás menete:334-346)
  17. Bourdieu, P. 2009. A gyakorlat elméletének vázlatja, Napvilág, Budapest
A ház szimbolikája. „A ház, avagy a megfordított világ”,(pp 57-78)
  18. Hall, Edward: Az élet tánca (In: Fejős Zoltán /szerk./: 2000. Idő és antropológia, Budapest, Osiris (pp. 169-190)
  19. Hankiss E. 2006. Félelmek és szimbólumok, Budapest, Osiris
Imago mundi (pp.149-180),

Ajánlott irodalom: A többiek számára lásd a fenti listát

Egyéb információk:

Máshol/korábban szerzett tudás elismerése/ validációs elv:

Tanórán kívüli konzultációs időpontok és helyszín: